

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

HEBREW MORPHOLOGY: THE NOUN - 25303

Last update 25-03-2014

HU Credits: 2

Degree/Cycle: 1st degree (Bachelor)

Responsible Department: The Department of the Hebrew Language

Academic year: 2

Semester: 2nd Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Yochanan Breuer

Coordinator Email: yochanan.breuer@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: Mon 12-13

Teaching Staff:

Prof Yochanan Breuer

Course/Module description:

This course focuses on the way the Hebrew noun is built: the relationship between the root and the pattern, how the nominal pattern is created, the list of the Hebrew nominal pattern, their function and the relationship between them.

Course/Module aims:

Getting to know how the Hebrew nominal system is built and functions.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

- 1. To analyze a Hebrew word according to its morphological components.*
- 2. To know the typical ways a noun is created in Hebrew and in the Semitic languages in general.*
- 3. To define the morphological difference between original Hebrew words and loan words.*
- 4. To follow how new words have been created in the past and in the presents.*

Attendance requirements(%):

According to the University rules.

Teaching arrangement and method of instruction: Lecture.

Course/Module Content:

- 1. Pronouns*
- 2. The definite article*
- 3. Plural*
- 4. Dual*
- 5. Gender*
- 6. The noun patterns*

Required Reading:

יהושע בלאו, תורת ההגה והצורות, תל אביב תשל"ב, עמ' 89-108
ישראל בן-דוד, "שמות שנתקדו במקרא ניקוד נסמך ואין השמות שאחריהם ביחסת-של", לשוננו נח (תשנ"ד), עמ' 25-48
אבי הורביץ, "עֶקְרוֹן", לשוננו לג (תשכ"ט), עמ' 18-24
חיים אליעזר כהן, "שמות עצם בתחילית מ"ם במשנה - משקל ומשמעות", מסורות ט-י-יא (תשנ"ז),

עמ' 101-113

יהושע פוקס, "מכפל בע' הפעל במשקלי השמות בעברית ובשאר השפות השמיות", לשוננו סא (תשנ"ח), עמ' 19-30

שמואל פסברג, "מדוע אין מוצאים מֶלֶךְ בהפסק במסורת טבריה למקרא?", לשוננו סד (תשס"ב), עמ' 207-219

חיים רבין, "משקלי-השם", ספר אברהם אבן-שושן, בעריכת ב"צ לוריא, ירושלים תשמ"ה, עמ' 255-265

אורה (רודריג) שורצולד וד' כהן-גרוס, "המשקלים השכיחים בעברית", לשון העיתונות בת זמננו: אסופת מאמרים לזכרה של מינה עפרון, בעריכת מ' הורביץ, אבן-יהודה תש"ס, עמ' 148-161

אורה (רודריג) שורצולד, "מילים בסיומת -ים בעברית: צורתן, יצירתן ושימושיהן", מחקרים בלשון העברית ובלשונות היהודים: מוגשים לשלמה מורג (בעריכת משה בר-אשר), ירושלים תשנ"ו, עמ' 341-358

נמרוד שתיל, "מערכת משקלי השם בעברית בת ימינו בראייה מבנית וקוגניטיבית", לשוננו סח (תשס"ו), עמ' 243-282

P. Joüon - T. Muraoka, *A Grammar of Biblical Hebrew*, Roma 1991, pp. 266-275

Additional Reading Material:

Grammar Books

1. יצחק אבינרי, היכל המשקלים, תל אביב תשל"ו [ביקורת: ישראל בן-דוד, לשוננו מח-מט (תשמ"ה), עמ' 63-75]

2. עוזי אורנן, המילה האחרונה: מנגנון התצורה של המילה העברית, חיפה תשס"ג

3. מיכל אפרת, טבלת שורש-משקל: דרך המלך של תצורת המלה העברית, ירושלים 1985

4. יהושע בלאו, תורת ההגה והצורות, תל אביב תשל"ב

5. זאב בן-חיים, עברית וארמית נוסח שומרון, ה, ירושלים תשל"ז

6. ג' ברגשטרסר, דקדוק הלשון העברית (תרגום מ' בן-אשר), ירושלים תשל"ב

7. ש' ברקלי, לוח השמות השלם, ירושלים תשכ"ד

8. בן-ציון גרוס, המשקלים פעלון ופעלן במקרא ובלשון חכמים, ירושלים תשנ"ד

9. צבי הר זהב, דקדוק הלשון העברית, תל אביב תשי"א-תשט"ו

10. ישראל ייבין, מסורת הלשון העברית המשתקפת בניקוד הבבלי, ירושלים תשמ"ה

11. משה צבי סגל, דקדוק לשון המשנה, תל אביב תרצ"ו

12. חיים רוזן, העברית שלנו, תל אביב תשט"ז

13. מ"ב שניידר, תורת הלשון בהתפתחותה, וילנה תרפ"ג-תרפ"ד

14. Jacob Barth, *Die Nominalbildung in den semitischen Sprachen*, Leipzig 1894

15. H. Bauer & P. Leander, *Historische Grammatik der Hebräischen Sprache des Alten Testamentes*, Halle 1922

16. C. Brockelmann, *Grundriss der vergleichenden Grammatik der semitischen Sprachen*, Berlin 1908-1913

17. Gesenius' *Hebrew Grammar* (ed. A.E. Cowley), Oxford 1910

18. L. Glinert, *The Grammar of Modern Hebrew*, Cambridge 1989

19. P. Joüon - T. Muraoka, *A Grammar of Biblical Hebrew*, Roma 1991

20. E. Qimron, *The Hebrew of the Dead Sea Scrolls*, Atlanta, Georgia 1986

Articles

21. מיכל אפרת, "היש דקדוק לשמות יישובים?" לשוננו נ (תשמ"ו), עמ' 5-30; 137-150
22. ש' בולוצקי, "הסגולים - גזירה קוית או מסורגת?", ספר הדסה קנטור: אסופת מחקרים בלשון, בעריכת א' (רודריג) שורצולד וי' שלזינגר, רמת גן תשנ"ו, עמ' 17-23
23. יהושע בלאו, "הצעה להצבת מסגרת היסטורית לתצורת השמות המסתיימים בהא המגמה", מחקרים בלשון ה-ו (תשנ"ב), עמ' 7-11
24. יהושע בלאו, "לעניין דחיית משקל קטלון בידי קטלון", לשוננו לג (תשכ"ט), עמ' 239
25. ישראל בן-דוד, "אתרג, אתרגים וכיוצא בו שמות מן החלומים", לשוננו מו (תשמ"ב), עמ' 76-79
26. ישראל בן-דוד, "צורות הנפרד של כמה שמות ביחיד וברבוי", לשוננו מא (תשל"ז), עמ' 229-240
27. ישראל בן-דוד, "קטל - קטילים (קטילות)", לשוננו לו (תשל"ו), עמ' 312-313
28. ישראל בן-דוד, "שמות שנתנקדו במקרא ניקוד נסמך ואין השמות שאחריהם ביחסת-של", לשוננו נח (תשנ"ד), עמ' 25-48
29. ישראל בן-דוד, "משקל פֶּעַל/פִּעֵל", לשוננו מז (תשמ"ג), עמ' 232-247
30. משה בר-אשר, "משקל פֶּעַל בלשון המשנה וחלופותיו (מסורת כתב יד פרמה ב' ועדים אחרים)", מחקרי תלמוד, ג: מוקדש לזכרו של פרופ' אפרים א' אורבך, א, בעריכת י' זוסמן וד' רוזנטל, ירושלים תשס"ה, עמ' 87-100
31. משה בר-אשר, "משקל פֶּעַל בלשון המשנה ומה שמסתעף ממנו", לשוננו סו (תשס"ד), עמ' 85-59
32. משה בר-אשר, "על תצורת השם בלשון חכמים", מחקרים בשומרונות, בעברית ובארמית, בעריכת מ' בר-אשר ומ' פלורנטין, ירושלים תשס"ה, עמ' 189-212
33. משה בר-אשר, "צורות נדירות בלשון התנאים", לשוננו מא (תשל"ז), עמ' 95-102
34. ניסן ברגרין, "הצורה האנקליטית של הבינוני", עיונים בלשון העברית, ירושלים תשנ"ה, עמ' 112-108
35. יצחק גלוסקא, "שמות משקל מִקְטַל במקרא ובמשנה ומשמעויותיהם", לשוננו מה (תשמ"ה), עמ' 298-280
36. אבי הורביץ, "עֶקְרֹן", לשוננו לג (תשכ"ט), עמ' 18-24
37. מירב טובול, "שמות בסיומת 'ו' שריבויים 'ות' במקרא ובמשנה", לשוננו סז (תשס"ג-תשס"ד), עמ' 269-241
38. נפתלי הירץ טור סיני, הלשון והספר, א, ירושלים תשי"ד, מדור שני: "ממבנה הלשון ודרכיה", עמ' 329-185
39. יוסף יהלום, "הניקוד הארץ-ישראלי בקדושתות הדותה למשמרות", לשוננו לד (תשל"ל), עמ' 60-56
40. חיים אליעזר כהן, "שמות בתחילית ת' בלשון התנאים: המשקלים תפעלת, תפעולת, תפולה", תעודה טז-יז (תשס"א), עמ' 491-508
41. חיים אליעזר כהן, "שמות עצם בתחילית מ"ם במשנה - משקל ומשמעות", מסורות ט-י-יא (תשנ"ז), עמ' 101-113
42. צפורה כוכבי-ריני, "שמות העצם בלשון העברית על רקע הלשונות השמיות", חלקת לשון 5-6 (תשנ"א), עמ' 15-22
43. יהודה ליבס, "שמות-עצם בסיומת הריבוי -יים", לשוננו לז (תשל"ג), עמ' 218-221
44. ש"א ליונשטם, "הכינוי הדבוק של השם כנשוא בעברית ובאוגריתית", לשוננו לח (תשל"ד), עמ' 150-149
45. מלכה מוצ'ניק, "דרכי תצורתם של שמות-התואר בלשון הסלנג", ספר רפאל ניר (תש"ס), עמ' 389-377
46. רפאל ניר, "דרכי התצורה של שמות מסחריים", לשוננו לעם לה (תשמ"ד), עמ' 163-171
47. רפאל ניר, "המבנה הסימנטי של שמות העצם המורכבים שבעברית החדשה", בלשונות עברית

- חפ"שית 15 (תש"ם), עמ' 5-18
48. יהושע פוקס, "מכפל בע' הפעל במשקלי השמות בעברית ובשאר השפות השמיות", לשוננו סא (תשנ"ח), עמ' 19-30
49. שמואל פסברג, "מדוע אין מוצאים מֶלֶךְ בהפסק במסורת טבריה למקרא?", לשוננו סד (תשס"ב), עמ' 207-219
50. תלמה צורבל, "שמות העצם במשקלים קֶטֶל-קֶטֶל, קֶטֶל באוטוגראף פירוש המשנה לרמב"ם", מחקרים בלשון ד (תש"ן), עמ' 297-309
51. שמחה קוגוט, "הניתן למצוא במקרא צורת יְקֻט(ו)ל' - &eq; יְקֻטל'?", לשוננו לד (תש"ל), עמ' 20-24
52. א' קימרון, "ראש ואחיותיה", לשוננו סה (תשס"ג), עמ' 243-247
53. דורית רביד, "על מיונם ועל דרכי גזירתם של שמות-תואר בעלי סופית י- בעברית החדשה", בלשנות עברית חפ"שית 25 (תשמ"ח), עמ' 59-70
54. חיים רבין, "משקלי-השם", ספר אברהם אבן-שושן, בעריכת ב"צ לוריא, ירושלים תשמ"ה, עמ' 255-265
55. חיים רבין, "תנועות קדומות במספר שמות עבריים במקרא", חקרי לשון (תשנ"ט), עמ' 223-228
56. רחל רוזנר, "הזיקה בין מערכת השם לבין מערכת הפועל במחקר ובספרי הלימוד (בשנים תש"ח-תש"ס) בתחום תורת הצורות", החוג הישראלי של חברי החברה האירופית לבלשנות: עבודות 15 (2004), עמ' 39-49
57. אורה (רודריג) שורצולד וד' כהן-גרוס, "המשקלים השכיחים בעברית", לשון העיתונות בת זמננו: אסופת מאמרים לזכרה של מינה עפרון, בעריכת מ' הורביץ, אבן-יהודה תש"ס, עמ' 148-161
58. אורה (רודריג) שורצולד, "מילים בסיומת ים בעברית: צורתן, יצירתן ושימושיהן", מחקרים בלשון העברית ובלשונות היהודים: מוגשים לשלמה מורג (בעריכת משה בר-אשר), ירושלים תשנ"ו, עמ' 341-358
59. אורה (רודריג) שורצולד, "על יצירת שמות תואר ועל תהליכי גזירה ונטייה", חלקת לשון 27 (תשנ"ט), עמ' 9-19
60. אורה (רודריג) שורצולד, "שורש הפועל וזיקת השם לפועל", ספר רפאל ניר (תש"ס), עמ' 426-438
61. יהודית שמש, "פעלת - משקל שמות המחלות", לשוננו לעם מט (תשנ"ח), עמ' 132-135
62. שמעון שרביט, "שמות במשקלי קטלות, קטילה, קטילות", לשוננו לעם ל (תשל"ט), עמ' 243-250; לא (תש"ם), עמ' 77-83
63. שמעון שרביט, "שמות כפולי צורה בריבוי בלשון התנאים", מחקרים בלשון ד (תש"ן), עמ' 335-373
64. נמרוד שתיל, "מערכת משקלי השם בעברית בת ימינו בראייה מבנית וקוגניטיבית", לשוננו סח (תשס"ו), עמ' 243-282

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 100 %

Presentation 0 %

Participation in Tutorials 0 %

Project work 0 %

Assignments 0 %

Reports 0 %

Research project 0 %

Quizzes 0 %

Other 0 %

Additional information: